

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Θέματα Διγλωσσίας

Ενότητα: Το δίγλωσσο παιδί

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά	4
4. Θεωρητικό πλαίσιο	5
5. Τύποι παιδικής διγλωσσίας	5
6. Παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδική διγλωσσία	5
7. Τύποι δίγλωσσων παιδιών	5
8. Η αναπαράσταση των δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία	6
9. Χαρακτηριστικά του λόγου ενός δίγλωσσου παιδιού.....	6
10. Παράγοντες που επηρεάζουν την κατάκτηση δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία 6	
11. Βιβλιογραφία	6

1. Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με βασικές παραδοχές σχετικά με την κατάκτηση μιας δεύτερης γλώσσας από ένα παιδί
- Εξοικείωση με τους διάφορους τύπους παιδικής διγλωσσίας
- Εξοικείωση με τους διάφορους παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδική διγλωσσία
- Εξοικείωση με τους διάφορους τύπους δίγλωσσων παιδιών
- Εξοικείωση με τα βασικά θεωρητικά μοντέλα που επιχειρούν να ερμηνεύσουν την αναπαράσταση δύο γλωσσών κατά την παιδική ηλικία
- Εξοικείωση με τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το λόγο ενός δίγλωσσου παιδιού από αυτόν ενός μονόγλωσσου
- Εξοικείωση με τους παράγοντες που αναμένεται να επηρεάσουν την κατάκτηση δύο γλωσσών κατά την παιδική ηλικία

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Θεωρητικό πλαίσιο
- Τύποι παιδικής διγλωσσίας
- Παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδική διγλωσσία
- Τύποι δίγλωσσων παιδιών
- Η αναπαράσταση των δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία
- Χαρακτηριστικά του λόγου ενός δίγλωσσου παιδιού
- Παράγοντες που επηρεάζουν την κατάκτηση δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

- Δίγλωσση Κατάκτηση Πρώτης Γλώσσας
- Ταυτόχρονη παιδική διγλωσσία & διαδοχική παιδική διγλωσσία
- Παράγοντες που συμβάλλουν και προωθούν την παιδική διγλωσσία
- Ελίτ δίγλωσσοι, παιδιά γλωσσικών πλειονοτήτων, παιδιά δίγλωσσων οικογενειών, παιδιά γλωσσικών μειονοτήτων
- Υπόθεση του ενοποιημένου συστήματος & υπόθεση του διττού συστήματος
- Κοινά χαρακτηριστικά στη γλωσσική ανάπτυξη των δίγλωσσων παιδιών με αυτή των μονόγλωσσων παιδιών, μείξη κωδίκων
- Σειρά γέννησης, φύλο, ηλικία εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας

4. Θεωρητικό πλαίσιο

- Διεθνής βιβλιογραφία: *Δίγλωσση Κατάκτηση Πρώτης Γλώσσας* (Bilingual First Language Acquisition) (π.χ. De Houwer, 1990).
- Διαδεδομένη αντίληψη: το παιδί που εκτίθεται σε δύο γλώσσες είναι επιρρεπές στην ανάπτυξη γλωσσικών διαταραχών και ως εκ τούτου η εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας ήταν αρνητικά φορτισμένη (Meisel, 2006).
- Σύγχρονες έρευνες: τα δίγλωσσα παιδιά και γενικότερα οι δίγλωσσοι ομιλητές δεν υστερούν γλωσσικά έναντι των μονόγλωσσων ομιλητών αλλά εμφανίζουν και σαφή πλεονεκτήματα (π.χ. Baker & Prys Jones, 1998· Bialystok, 1999· Davidson et al., 2010).
- Αρχικές μελέτες παιδικής διγλωσσίας: Ronjat (1913) & Leopold (1939-1949)(Meisel, 2006).

5. Τύποι παιδικής διγλωσσίας

- Παιδική διγλωσσία: *ταυτόχρονη παιδική διγλωσσία* (simultaneous childhood bilingualism) και *διαδοχική παιδική διγλωσσία* (sequential childhood bilingualism) (Barron-Hauwaert, 2004· Thompson, 2000).
- Romaine (1995): έξι (6) τύποι ταυτόχρονης παιδικής διγλωσσίας.
- De Houwer (2006) → γλωσσικό εισερχόμενο προϊόν (input, ο λόγος που απευθύνεται στα παιδιά):
 - κάθε άτομο του περιβάλλοντος του παιδιού τού απευθύνεται στη δική του γλώσσα
 - κάθε άτομο του περιβάλλοντος του παιδιού τού απευθύνεται σε δύο γλώσσες
 - συνδυασμός του πρώτου και του δεύτερου τύπου.
- Τρίτος τύπος εισερχόμενου γλωσσικού προϊόντος: πιο συνήθης (De Houwer, 2006).

6. Παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδική διγλωσσία

- Hoffmann (1991) → πέντε (5) βασικοί παράγοντες που συμβάλλουν και προωθούν την παιδική διγλωσσία:
 - η μετανάστευση της οικογένειας του παιδιού σε μια ξένη χώρα
 - η οριστική μετακίνηση της οικογένειας του παιδιού σε μια ξένη χώρα
 - η στενή επαφή με άλλες γλωσσικές κοινότητες
 - το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας
 - η ανατροφή σε μια οικογένεια όπου χρησιμοποιούνται δύο διαφορετικοί γλωσσικοί κώδικες.

7. Τύποι δίγλωσσων παιδιών

- Skutnabb-Kangas (1984) → τέσσερις (4) βασικές κατηγορίες δίγλωσσων παιδιών:
 - ελίτ δίγλωσσοι (élite bilinguals)
 - παιδιά γλωσσικών πλειονοτήτων (children from linguistic majorities)

- παιδιά δίγλωσσων οικογενειών (children from bilingual families)
- παιδιά γλωσσικών μειονοτήτων (children from linguistic minorities).

8. Η αναπαράσταση των δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία

- Διεθνής βιβλιογραφία → δύο (2) βασικά μοντέλα:
 - υπόθεση του ενοποιημένου συστήματος (The Unitary System Hypothesis) (Volterra & Taeschner (1978).
 - υπόθεση του διπλού συστήματος (The Dual System Hypothesis) (Bhatia, 2006).

9. Χαρακτηριστικά του λόγου ενός δίγλωσσου παιδιού

- Ερευνητικά δεδομένα: κοινά χαρακτηριστικά στη γλωσσική ανάπτυξη των δίγλωσσων παιδιών με αυτή των μονόγλωσσων παιδιών (βλ. π.χ. Pearson et al., 1993 για την ανάπτυξη του λεξιλογίου).
- Φαινόμενο που διαφοροποιεί το λόγο ενός δίγλωσσου παιδιού απ' αυτόν ενός μονόγλωσσου: μείξη κωδίκων (Wei, 2006).

10. Παράγοντες που επηρεάζουν την κατάκτηση δύο γλωσσών στην παιδική ηλικία

- Σειρά γέννησης (→ πλεονέκτημα μεγαλύτερων παιδιών σε σχέση με τα νεότερα αδέρφια τους) (King & Mackey, 2007).
- Φύλο (→ τα κορίτσια διαθέτουν προβάδισμα στη γλωσσική ανάπτυξη, γεγονός που σχετίζεται με διαφορές νευροβιολογικής και γνωστικής υφής) (King & Mackey, 2007).
- Ηλικία εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας (→ ομιλητές που έμαθαν δύο γλώσσες κατά την παιδική ηλικία εμφανίζουν καλύτερες γλωσσικές επιδόσεις σε σύγκριση με ομιλητές που ενεπλάκησαν στη συγκεκριμένη διαδικασία κατά την εφηβική ή την ενήλικη ζωή τους (π.χ. Johnson & Newport, 1989· Mayberry et al., 2002). Διαφορές παρατηρούνται και σε δίγλωσσους ενήλικες ομιλητές που έμαθαν ταυτόχρονα δύο γλώσσες σε σχέση με όσους εκτέθηκαν σε ένα δεύτερο κώδικα επικοινωνίας μετά τη γέννησή τους αλλά σε κάθε περίπτωση πριν από την ηλικία των 3 ετών) (Navarra et al., 2005).

11. Βιβλιογραφία

Baker, C. & Prys Jones, S. (1998). *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters.

Barron-Hauwaert, S. (2004). *Language Strategies for Bilingual Families: The One-Parent-One-Language Approach*. Clevedon: Multilingual Matters.

Bhatia, T.K. (2006). Bilingualism and Second Language Learning. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language and Linguistics* (pp. 16-22). Amsterdam: Elsevier.

- Bialystok, E. (1999). Cognitive Complexity and Attentional Control in the Bilingual Mind. *Child Development*, 70, 636-644.
- Davidson, D., Raschke, V.R., & Pervez, J. (2010). Syntactic awareness in young monolingual and bilingual (Urdu-English) children. *Cognitive Development*, 25, 166-182.
- De Houwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge: CUP.
- Hoffmann, Ch. (1991). *An Introduction to Bilingualism*. Longman: London & New York.
- Johnson, J.S. & Newport, E.L. (1989). Critical period effects in second language learning: The influence of maturational state on the acquisition of English as a second language. *Cognitive Psychology*, 21, 60-99.
- King, K., & Mackey, A. (2007). *The Bilingual Edge*. New York: Collins.
- Leopold, W.F. (1939-1949). *Speech Development of a Bilingual Child: A Linguist's Record* (4 vols). Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Mayberry, R.I. et al. (2002). Linguistics ability and early language exposure. *Nature*, 417,38.
- Meisel, J. (2006). The Bilingual Child. In W.C. Ritchie & T.K. Bhatia (Eds.), *The Handbook of Bilingualism* (pp. 91-113). Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Navarra, J. et al. (2005). The perception of second language sounds in early bilinguals: new evidence from an implicit measure. *Journal of Experimental Psychology and Human Perception Performance*, 31, 912-918.
- Pearson, B.Z., Fernández, S.C., Kimbrough, & Oller, D. (1993). Lexical Development in Bilingual Infants and Toddlers: Comparison to Monolingual Norms. *Language Learning*, 43, 93-120.
- Romaine, S. (1995). *Bilingualism*. Oxford: Blackwell.
- Ronjat, J. (1913). *Le Développement du langage observe chez un enfant bilingue*. Paris: Librairie Ancienne H. Champion.
- Skutnabb-Kangas, T. (1984). *Bilingualism or not*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Thomson, L. (2000). *Young Bilingual Learners in Nursery School*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Volterra, V., & Taeschner, T. (1978). The acquisition and development of language by bilingual children. *Journal of Child Language*, 5, 311-326.